

A ZENTAI KÓRHÁZKÁPOLNA ÖTLETÉNEK MEGVALÓSÍTÁSA

A demokratizálódási folyamat 1990-ben Jugoszláviában odáig jutott, hogy többpárti választásokat tartottak, melynek eredményeként Szlovéniában, Horvátországban, Bosznia-Hercegovinában és Macedóniában a kommunista párt elvesztette hatalmát. Általánosságban elmondható, hogy valamennyi tagköztársaságban olyan személyek kerültek hatalomra, akik már a pártállam idején is a politikai élet meghatározó résztvevői voltak.

Jugoszlávia felbomlásának következő lépéseként 1991. június 25-én Szlovénia és Horvátország parlamentjei kikiáltották köztársaságaik függetlenségét. Ezzel olyan visszafordíthatatlan folyamatok indultak el, amelyek a volt Jugoszlávia területén 1991 és 1999 között háborús konfliktusok sorozatához vezettek.

A demokratizálódási folyamat nemcsak a politikára, de a vallási életre is hatással volt: 1991 közepétől ismét lehetővé vált, hogy a zentai kórház betegeinek lelkészek szolgáltatassák ki a szentségeket, június 16-án pedig a kórházban ismét szentmisét tartottak:

„A közelmúltban a zentai kórházban úgy döntöttek, hogy a benn fekvő betegek számára is lehetővé teszik a vallás gyakorlását. A katolikus egyházzal közös nevezőre jutottak abban, hogy minden pénteken a pap ellátogat a kórházba és meggyóntatja a betegeket, természetesen azokat, akik erre igényt tartanak. Ezenkívül minden vasárnap délután 3 órakor szentmisét szolgáltatnak.

Az első szentmisét a zentai kórház könyvtárában vasárnap, 16-án Bankó Nándor²⁷ tisztelendő úr mutatta be a betegeknek, az orvosoknak és az ápolóknak. Mindenekelőtt köszönetet mondott a kórház vezetésének, hogy negyvenhat esztendő után – az utolsó istentisztelet 1945-ben volt a zentai kórházban – ismét lehetővé tette a vallás szabad gyakorlását ebben a nagy múltú egészségügyi intézményben. A betegeknek ezentúl nemcsak testi, hanem lelki problémáik is enyhülnek.

A szentmise igen nagy érdeklődést váltott ki, amit az is bizonyít, hogy mintegy negyven beteg vett részt. Problémát jelent, hogy nincs megfelelő helyiség. A kórház könyvtára az igazgatósági épület első emeletén van. A mozgásképtelen betegek nem tudnak odajutni, mivel az épületszárnyban nincs felvonó.

A zentai kórházban valamikor földszinti helyiségben berendezett kápolna volt. Nyilvánvaló, hogy a közeljövőben a kórház területén egy kápolna építésére is

²⁷ Ft. Bankó Nándor (Temerin, 1950. november 24.) plébános teológiai tanulmányait 1969 és 1977 között végezte Diakováron (ma: Đakovo, Horvátország), 1977-ben szentelték pappá. Zentán (II.) plébános 1986. május 21-óta.

összpontosítani kell. Az elképzelés szerint az anyagi eszközöket közadakozásból teremtik majd elő.”²⁸

Ft. Nagy József²⁹ esperes plébános a szabadkai Egyházmegyei Hatóságnak 1992 áprilisában írott jelentésében így emlékezett a kezdetekre:

„...1991 júniusában a zentai Dr. Gerő István kórház igazgatója, dr. Komlós hívatott mint esperest, és felkínálta a lehetőséget, hogy az általunk meghatározott időben, minden héten egyszer vagy kétszer járjuk végig a kórházat és adjunk lehetőséget a betegeknek a szentségekben való részesülésre, illetve a lelki beszélgetésre, és hogy erre a célra a járó betegek számára alkalmasint rendelkezésre bocsátják az orvosi szobát, vagy más alkalmas – lehetőségek szerint – megfelelő helyiséget. Határozottan kijelentette, hogy különben is mehetünk bármikor, akár éjszaka is betegeket ellátni minden osztályra, még a legintenzívebb osztályra is.

Akkor felajánlotta azt a lehetőséget is, hogy vasárnaponként vagy más alkalmas időben szentmisét is celebráljunk a betegek és a személyzet számára. Akkor a kórház tanácstermét ajánlotta fel.”³⁰

Továbbá:

„...1991 júniusától rendszeresen megyünk pénteki napon három órától a betegeket ellátni szentségekkel. Minden osztályra tettünk ezzel kapcsolatban plakátot, ezek még mindig ott is vannak. Adtunk ki egy tájékoztatót is, amit az érdekelt plébániákon osztottunk a híveknek. Egy példányt ebből mellékelek ehhez a tájékoztatóhoz.

A kórház személyzete, a nem vallásosak is igen jó, pozitív hozzáállással vannak a betegek ellátásához. Készségesen engedik a lelkészt a betegekhez, vagy ha úgy kéri a lelkész, szobáról szobára értesítenek minden beteget, hogy itt a lelkész és van gyónási alkalom. Minden alkalommal és minden osztályon lehet kapni üres helyiséget a járó betegek részére.

A betegek száma, akik igénylik a szentségeket – a dolog természete szerint – ingadozó, attól függ, hogy mennyi beteg van a kórházban, és kik vannak éppen a kórházban. A legkevesebb hat beteg volt, a legtöbb huszonhat egy-egy alkalommal. A jellemző a 16 és 20 között egy-egy pénteken.

²⁸ *Magyar Szó [Tiszavidék]*, 1991. június 21.

²⁹ Ft. Nagy József (Zenta, 1945. október 7.) esperes-plébános teológiai tanulmányait Zágrábban végezte 1967 és 1972 között, 1971-ben szentelték pappá. Zentán (III.) plébános 1981. november 13-a óta.

³⁰ Római Katolikus Plébániahivatal, Zenta III. Kis Szent Teréz Plébánia (a továbbiakban: Plébániahivatal III., Zenta.), Kórházi kápolna építési iratai, iktatószám: 55/1992.

Ami a misét illeti, tavaly június derekától minden vasárnap délután három órakor van szentmise a kórházban. A tanácsterem nem bizonyult alkalmasnak, mert emeleten is van, meg nyáron nagyon meleg is. Két vagy három alkalommal tartottunk ott szentmisét, és utána áttértünk a rehabilitáció széles, nagy folyosójára, amit a kórház személyzete, ápolónők és takarítónők készségesen minden alkalommal átrendeznek kis kápolnává. Asztalt hoznak oltárnak, és az ülőkéket keresztbe fordítják és összehordják. A misekellékek az igazgató fogadószobájában vannak, egy erre a célra kiürített szekrényben. Ezeket a Jézus Szíve plébánia adományozta. Ami az ostyát és a bort illeti, úgy beszéltük meg, hogy mindig a miséző pap hozza magával.

A misén átlagban 8-15 járó beteg vesz részt, néha több is. Körülbelül ennyi, főképp idősebb hívő a kórház környékéről, valamint négy-öt, néha több is, az egészségügyi munkások közül, akik vallásosak, illetve ebben az időben szabadrá tudják tenni magukat.

Mindez elég nagy terhet jelent a zentai és környékbeli papság számára, ha figyelembe vesszük, hogy a legtöbb papnak három miséje van vasárnap, és azt is, hogy milyen az egészségi állapota a zentai papok többségének. Ennek ellenére megy ez az egész dolog, és több pap számolt be arról, hogy nagy élményt jelent számára akár a betegellátás, akár a mise a kórházban.³¹

A jelentésből egyértelműen kiderül, hogy a betegek igénylik a lelki gondozást, a szentségek közül pedig elsősorban a gyónást. Kiemeli, hogy igény van szentmise iránt is. A kórház személyzetének hozzáállásáról dicsérő, pozitív véleménye van: mindenben segítik a lelkészek munkáját, és a misén is részt vesznek. Nem mellékes tény, hogy a kórházat látogató papok tapasztalatai is nagyon kedvezőek.

Az esperesi jelentésben említett tájékoztató a hívekhez:

„Kedves Testvér!

Életünk nagy részének elkerülhetetlen kísérője a testi betegség. Legtöbbünk számára olyan hozzánk ragadt valóság, mint az árnyék.

Életünk bizonyos pillanataiban ez a valóság, a betegség olyan lesz, mint a palackból kiszabadult szellem, félelmetesen ránk nehezedik, és nem tudunk szabadulni a gondolattól, hogy ezt a szellemet már nem fogjuk visszaszorítani a palackba. Meg kell tanulnunk vele élni.

Életének ezen pillanataiban azonban nincs maga az ember. A hívő ember tudja, hogy Jézus nem veszi el legtöbbször a betegségünket, szenvedésünket, de velünk egyesíti szenvedéseit, vagy ha úgy tetszik, a saját keresztjébe felveszi a mi szenvedéseinket, és sajátos nyugalmat és lelki erőt önt belénk.

³¹ Uo. 55/1992.

A betegség nemcsak kellemetlen és félelmetes valósága az életünknek, hanem Isten nagy hívása is. Ilyenkor sokkal szabadabbak vagyunk az evilági dolgoktól. Sokkal nyitottabbak a lelki, és túlvilági dolgok felé. Fontos, hogy a hívó ember élete ilyen sarkalatos pillanatában fokozottan a kegyelem állapotában legyen. Ezért fontos a szent gyónás pont a betegségben, és nem majd később. Fontos, hogy Jézussal egyesülve saját, és mások lelki üdvéért tudja viselni a betegség keresztjét. Ne menjenek üresbe, a semmibe, ezek a nagy erőfeszítések. Ezért fontos a szentáldozás, hosszabb betegségben többször is. Másik vigasztalót küldök nektek, mondta Jézus, Atyám Lelkét.

A betegek szentségében a kézrátétel ennek a Léleknek a jelenléte és megszentelő működése. Az olajjal való megkenés az egészség jele. Részben azt fejezi ki, hogy a testi egészségért imádkozunk az Úrhoz, részben pedig azt a páli mondást »... bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul« (2 Kor 4,16).

A betegek szentségi ellátása sajátságos kegyelmet, belső békét és lelki erőt jelent a hívó beteg számára. Ez még a testi felépüléshez is hozzájárulhat. Kár lenne elmulasztani ezt a lehetőséget. Amit talán az élet forгатagában éveig elmulasztottunk, most betegségben bepótolhatunk. A betegség talán ilyen értelemben is az Úr hívása számunkra. Szeretnénk tájékoztatni a híveket, hogy új lehetőségek nyíltak a zentai kórházban a betegek lelki gondozására.”

Továbbá:

„Minden pénteken délután három órakor jön katolikus lelkész minden osztályra, és lehetőség van szent gyónásra, szent áldozásra, és a betegek szentségének felvételére, a fent járó betegek esetében külön szobában, az ágyhoz kötött betegek részére a kórteremben.

Kérjük, hogy a betegek, illetve hozzátartozóik jelentsék ilyen irányú szándékukat az ügyeletes ápolónőnél.

Minden vasárnap délután három órakor szentmisét tartunk a kórházban, a tanácsteremben. Szeretettel várjuk a betegeket, akik járó betegek illetve el tudnak jutni a tanácsteremig, valamint a személyzetből azokat, akik ebben az időben szabaddá tudják tenni magukat.

Mise előtt a tanácsterem melletti helyiségben van gyónási alkalom.

Ezenkívül minden időben és körülmény között lehet lelkészt hívni a súlyos betegekhez, sürgős helyzetben még akár éjszaka is. A kórházból is fel lehet hívni a következő telefonszámot, ha sürgős esetben kell lelkészt hívni beteghez.

Ft. Bankó Nándor

Ft. Mester Illés

Minden osztályon lesz júliustól *Hitélet*, és más keresztény sajtó. A betegek lelki olvasmányként használhatják ezeket. Kérjük, hogy olvasás után ne dobják el, hogy más is a kezébe vehesse.”³²

Az újságcikkből kiderült: már 1991-ben felmerült az ötlet, hogy a kórház területén kápolnára van szükség.

A kápolnaépítés „ötletgazdája” nem más volt, mint az intézmény igazgató-főorvosa dr. Komlós Sándor.³³ A már említett esperesi jelentésében is szó volt erről:

„... Ennek az egész munkának kapcsán merült fel a kórház igazgatójának, valamint több orvosnak és egyéb egészségügyi dolgozónak a fejében a gondolat, hogy volt is valamikor kápolna a kórházban, és hogy most is lehetne építeni egy kápolnát. A kórház szívesen ad erre a célra helyet is, a rendelkezésére álló épületanyagot is, és a vállalatoktól, illetve a tartományi szervektől is esetleg anyagi támogatást a kivitelezéshez.

Ezt elég sokszor mondták, javasolták a tavalyi év második felében, de mi, egyháziak nemigen hittünk a kivitelezés lehetőségében. Valamikor késő ősszel azonban az alulírott elment a községi közigazgatási szervekhez, hogy érdeklődjön a kérdés iránt. Mindenütt elfogadóan nyilatkoztak a kérdéssel, sőt azt mondták, ha a kórház a meglévő épületekben tud biztosítani helyiséget a kápolna részére, akkor semmilyen engedély nem kell, arra használják az épületeket, amire akarják. Ha viszont külön épület lenne, be kell terjeszteni az urbanistákhoz, és bizonyosan megkapják rá az engedélyt.

Ekkor indult el a komolyabb beszélgetés és tervezetés a kápolnával kapcsolatban.

A kórház részéről az volt az elképzelés, szinte a kérés, hogy közös legyen a kápolna a pravoszláv egyházzal. Megjegyzem, a fent vázolt betegellátás, illetve szentmise lehetősége szintén fel lett kínálva a kórház részéről a pravoszláv egyháznak is, de ők nem mutattak érdeklődést a dolog iránt.

Akkor néhány zentai tervezőtől ideális rajzot kértünk a kórház kápolnával kapcsolatban. Mikor ezek elkészültek, három elképzelés, akkor a kórházban találkoztunk a kórház képviselőivel, a pravoszláv egyház képviselői és a zentai katolikus papok, és a három elképzelés közül kiválasztottuk dr. Berecz Ferenc esztergomi és Boros Gyevi Otília zentai tervezők közös elképzelését. Megbízást kaptak a tervek részletes elkészítésére. A terveket el is készítették rövid idő alatt. Ezeket dr. Komlós hitelesítette egy adatai tervezőirodával. Mellékelek egy fénymásolatot a kórház épületeinek az elhelyezéséről, és a tervezett kápolna helyéről. A kórház előkelő,

³² Uo. Tájékoztató.

³³ Dr. Komlós Sándor (Ada, 1932. január 1.) aneszteziológus szakorvos, orvosi oklevelet Zágrábban szerzett 1958-ban. 1990. augusztus 24-e és 1996. december 31-e között a zentai kórház igazgatója volt.

sőt a betegek szempontjából is kedvező fekvésű helyet kínált fel a kápolna részére a parkban a főbejárattól balra.

Most van folyamatban az építési engedély kérése, amit a kórház tesz hivatalból, mert a kórház telkére épül a kápolna. Munkaakció-sorozatot szerveztünk a téglarendezésére és a faanyag összerakására, amit a kórház biztosít a kápolna építéséhez. Van körülbelül 14-15 000 téglá és a komplett faanyag, valamint cserép a kápolnához. A községtől tudunk kapni ingyen homokot és sódert. Dr. Komlós reméli, hogy különböző vállalatoktól is tudunk kapni ajándékba akár épületanyagot, akár munkát. Persze mindez még korántsem elég.

A kórház beterveztette a véleményezést és az anyagi támogatás igénylését a tartományi szerveknek is, de onnan még semmilyen válasz nem jött.

Mi arra gondoltunk, hogy hasonlóképpen lehetne gyűjteni egy vasárnapon erre a célra az egyházmegye minden plébániáján, mint ahogy annak idején a szabadkai kórház kápolnájára gyűjtöttünk. Ennek jóváhagyását, illetve elrendelését kérjük az egyházmegyétől. Bizonyosan fogunk gyűjtést rendezni a zentai, illetve környékbeli érdekelt plébániákon is.

Gondoltunk arra is, ha már lesz költségvetésünk, és meg tudjuk határozni, hogy mennyi lehetőségünk van, lehetne kérni a Caritástól is valamekkora összeget.

A kórház a pravoszláv egyháznak is adott egy példányt a tervrajzból. Elfogadták, de arra hivatkoztak, hogy nekik is nagy kiadásaik vannak a templomra és a parókiára, és anyagiakban nem tudnak hozzájárulni.

Az én véleményem az, hogy a közösködés a kápolnával szintén elméleti lesz, mert aligha fognak egy-két ünnepen esetlegesen bemutatott istentisztelet erején túl valamilyen lelkipásztori munkát kifejtteni.

A részletes tervrajzokat majd a papi tanács ülésére viszem fel kedden. Kérem, hogy a papi tanács elé a többi új templom vagy plébánia között ezt az ügyet is tárja fel az Ordinárius.

Jó volna, ha a kórház igazgatójának, illetve személyzetének egy közös iratot, vagy pár buzdító szót írna az Ordináriátus, vagy más módon fejeznék ki elismerését, pl. az Ordinárius egy előre bejelentett alkalommal eljöhetne misét celebrálni, esetleg néhány beteget meglátogatni a kórházban.”³⁴

Az esperesi jelentésből kitűnik, hogy 1992 áprilisára a kórház vezetősége és a zentai római katolikus egyházközösség részéről is komoly szándék mutatkozott a munkálatok megkezdésére.

A kórház az építkezéshez szükséges telek mellett némi építőanyagot is biztosított. A községi szervek támogatták a kezdeményezést. Mindennek fényében sor

³⁴ Plébániahivatal III., Zenta. Kórházi kápolna építési iratai, iktatószám: 55/1992.

kerülhetett az építési terv kiválasztására. Ennek során az illetékesek Boros Gyevi Ottília³⁵ és dr. Berecz Ferenc tervezők elképzelése mellett tették le voksukat.

Számításba vették, hogy a hívek munkával és adományaikkal is hozzájárulnak majd az építkezéshez, azonban az anyagiaknak még így is szűkében voltak. Felmerült annak a lehetősége, hogy gyűjtés útján talán sikerül előteremteni az építkezéshez szükséges pénzösszeg egy részét. Sajnos a zentai pravoszláv egyház-közösség csak erkölcsileg tudta támogatni a kezdeményezést.

1992 augusztusára mégis teljesülni látszottak az építkezés megkezdéséhez szükséges alapvető feltételek. Ft. Nagy József minderről tájékoztatta a szabadkai Egyházmegyei Hatóságot:

„Az esperesek beszámolóján és más alkalommal is írásban számoltam be az egyházmegyei hatóságnak a zentai kórházban nyílt kápolnaépítési lehetőségről. Egy alkalommal a hitelesített tervrajzokat is bemutattam az egyházmegyei hatóságnak.

A kórházkápolna a kórház területén lenne. Jogilag az épület a kórház tulajdona lesz, a tervek szerint közös használatban a pravoszláv testvérekkel.

A helyzet azonban az, hogy a kórháznak semmilyen pénzeszközei nincsenek erre a célra. Valamennyi épületanyagot tud a rendelkezésünkre bocsájtani: épületfa szinte a teljes mennyiségben, tizenkét – tizenhárom ezer használt téglá, valamint használt cserép, valamint radiátorok a központi fűtéshez. A tervrajzokat díjmentesen elkészítette dr. Berecz Ferenc és Boros Gyevi Ottília, és egy adai vállalat hitelesítette díjmentesen. Már eddig is sok munkaakciót szerveztünk az anyag előkészítésére, és ezután is lesz ilyen.

Azonban ez mind kevés, még az építkezés elkezdéséhez is.

Kérem az Egyházmegyei Hatóságot, nyújtson valamennyi segítséget az épület elkezdéséhez is. Hozzávetőleges számítások szerint az épület 80 és 100 000 márka értékben tető alá hozható, természetesen a belső berendezés nélkül.

Hiszem, hogy 30-40 000 márkával komolyan el lehetne indítani a munkát.

Kérnénk még felhatalmazást, hogy az érdekelt plébániákon – Tornyos, Kevi, Utrina, Zenta, Ada, Mohol, Péterréve, Becse, Földvár, Felsőhegy – lehessen állandó jellegű különgyűjtést meghirdetni a hívek körében, amíg a kápolna épül. Hiszem, hogy ilyen formán még a mai nehéz időkben is fel lehet építeni ezt az objektumot. Népünk körében nagyon nagy jele lenne ez a demokratizálódásnak, a békefolyamatoknak ez a kápolna, és a kórház lelkipásztori ellátásában is nagyon nagy lehetőségeket nyújtana.

³⁵ Boros Gyevi Ottília (Zenta, 1952) mérnök az építőmérnöki karon diplomázott. Nyugdíjazását követően a budapesti Művészeti Akadémián szerzett restaurátori képesítést, majd főiskolai diplomát, hitoktatóként is tevékenykedett.

Kérnék mielőbbi választ, illetve intézkedést az ügyünkben, hogy el tudjuk kezdeni a kápolna építését amíg ez a vezetőség van úgy a kórház, mint a község élén. Egy esetleges változás kedvezőtlenül is hathat ezekre a dolgokra.”³⁶

Ft. Nagy József volt az a személy, aki minden követ megmozgatott, hogy az építkezés megkezdéséhez szükséges pénz összegyűljön. Az Europäisches Hilfs Fondhoz intézett 1992. augusztus 10-ei keltezésű levelében írt a kápolnaépítés jelentőségéről, és annak anyagi vonzatairól:

„...A most épülő kápolna kb. ötven személyt tud befogadni úgy, hogy elegendő hely legyen a tolókoksis betegek számára is. Az építkezés körülbelül 100 000 DEM értékű.

A kórház díjmentesen átengedi a területet. Tudja biztosítani a szükséges épületfát, valamennyi téglát, cserepet és radiátort. A község ígért homokot díjmentesen a készleteikből. Amit lehet, az emberek díjmentes munkával csinálnak.

A tervrajzok szintén díjmentesen készültek el. Mindez körülbelül 25 000 DEM értékű.

Gyűjtést rendezünk a hívek között is, és a nehéz anyagi helyzet ellenére, amiben híveink állnak, hisszük, hogy további 25 000 DEM értékű összeget össze tudunk gyűjteni.

Sajnos, amint maguk is tudják, nálunk az egészségügy olyan rossz helyzetben van, hogy a gyógyszereket, mosószereket és élelmet is jórészt segélyekből biztosítják. A kórház erre az építkezésre készpénzt nem tud juttatni.

Szükségünk lenne tehát 50 000 DEM segítségre, hogy ezt a kápolnát tető alá tudjuk hozni.

A kápolna komoly segítség lenne a kórházi betegellátásban is, de előmozdítaná a nemzetek és felekezetek közötti békés együttélést, mert más felekezetek is mutatnának be istentiszteletet ezen a helyen. Sokat jelentene népünknek is, mert a demokratizálódás és az élet normalizálódásnak jeleként állna a kórház főbejárata mellett.

Számítunk a maguk segítségére, és előre is köszönjük azt.”³⁷

A kedvezőtlen anyagi helyzet ellenére is nagy volt az elszántság, így a munkálatok 1992 szeptemberében megkezdődtek. Minderről a pedánsan vezetett építési napló is tanúskodik:

³⁶ Plébániahivatal III., Zenta. Kórházi kápolna építési iratai, iktatószám: 152/1992.

³⁷ Uo. 172/1992.

„1992. szeptember 21.

Az épület alapjainak kijelölése a hivatalos személyek jelenlétében. Jelen voltak: a városi tanács részéről Rózsa Éva, a kórház részéről dr. Čurčić Miroslav, és a kerületi esperes Nagy József.

A munkálatokat dr. Berecz Ferenc és Boros Gy. Ottília vezeti és ellenőrzi, a jóváhagyott építési terv alapján.

A munkálatok önkéntes munkával folytatódnak.

Megbízott az ellenőrzési munkákra még Boros Gy. Vendel építészmérnök.

1992. szeptember 25–26.

Az épület alapjainak pontos kijelölése. Zsinórállás állítása. Előkészületek az alapok ásására.

1992. október 6.

Az alapok kiásása munkaakció keretében. (Részt vett összesen 24 fő.)

1992. október 20–21.

A kiásott alapok homokkal való terítése és két sor téglá homokba rakása. Előkészület a betonozáshoz.

1992. október 22–23.

Az épület alapjainak betonozása talajszintig. A munkaakcióban a felsőhegyi és zentai hívek vettek részt. Helyszínrendezés, talajjegytengetés.”³⁸

1992. október végére minden készen állt ahhoz, hogy megtörténjen a kápolna alapkövének letétele és annak megszentelése. Az eseményre ünnepélyes keretek között október 25-én került sor:

„...Október 25-én, vasárnap délután nagy jelentőségű egyházi esemény színhelye volt a zentai kórház udvara. Mintegy ezer hívő jelenlétében Msgr. Péntes János megyéspüspök vezetésével, Zlatko Nikolić, a pravoszláv hitközség lelkészének közreműködésével a két egyház közösen megáldotta és elhelyezte az ökumenikus kápolna alapkövét, amelyet Szent Lászlóról és Szent Lukácsról³⁹ neveztek el. A kórházban gyógykezelt betegek lelki üdvét szolgáló kápolna alapjai már láthatók, a hívők adományaiból és önkéntes munkával kezdték meg az építkezést.

³⁸ Uo. Építési napló.

³⁹ Lukács evangélista Antiochiában született, és a négy evangélista egyike: a keresztény hagyomány szerint a harmadik evangélium és *Az apostolok cselekedetei* c. kanonikus bibliai könyv írója. Pál apostol térítette meg, és az ő követője lett. Eredetileg orvos volt, de kedvelte a festészetet is. 84 éves korában, Achája tartományban szenvedett vértanúhalált.

Msgr. Péntes János megyéspüspök a nagy horderejű esemény alkalmából misét celebrált a nagyszámú hívő előtt. Beszédében kiemelte, hogy hasonló eseményre, kórházi kápolna alapítására nagyon ritkán, 50 vagy 100 évenként kerül sor. Áldását adta mindazokra, akiknek lelkiismeretes és fáradtságos munkájának köszönhetően megkezdődhetett az építkezés. Külön köszönetet mondott és áldását adta Tóth Horti Gábor polgármesterre, dr. Milorad Ćurčićra, az egészségügyi központ igazgatójára és családjukra, a kórház orvosaira, ápolóira, minden dolgozójára és a betegekre.

Az egyház a betegeknek nemcsak lelki üdvösségére, hanem testi életére is kezdetől fogva nagy gondot fordított. Már Egyiptomban és Indiában is voltak kórházak, és a zsidók is tettek intézkedéseket a bélpoklosok (leprások) érdekében, de az igazi és mindenre kiterjedő betegápolás és kórházintézmény az egyház nevéhez fűződik. Az első kórházakat a niceai zsinattól kezdeményezett xenodochionokban kell látnunk, melyek közül legnagyobb hírnévre a Szent Vazul által alapított caesareai jutott. A XI. században Rómában már 24, diakónusok által vezetett kórház volt. A szerzetesi élet fellendülésével a betegápolás is nagyobb kereteket öltött. A kolostorok nemcsak nevelőintézetek, szegénygondozók, vándorszállások, hanem egyúttal kórházak is voltak. Bencések, ciszterciek és premontreiek alkalmi szolgálatait mellett külön szerzetesrendek keletkeztek a szegénygondozásra és betegápolásra, mint például a Szentlélek-testvérek, Erzsébet-apácák, beginák, johanniták és mások. A bélpoklosok ápolására is külön Lázár-rend alakult. A XVI. században Emiliani Szent Jeromos a somaschiak rendjét alapította a betegápolásra, Istenes Szent János pedig az irgalmasokat, kiknek a betegápolásra külön fogadalmat kellett tenniük. Az első modernebb értelemben vett kórházat a milánói nagy pestis idején Borromei Szt. Károly alapította. Paulai Szt. Vince megalapította az irgalmas nővérek intézményét, akik az egész világon elterjedtek és a kórházak hivatásos és szakképzett ápolói lettek, s működésükkel mérhetetlen hálára kötelezték az egész szenvedő emberiséget. Az újkorban legalább 30 női rend alakult, amelyek munkásságukat nagy részben a betegápolásnak szentelték – mondta többek között a püspök úr.⁴⁰

A kápolna alapító oklevelében a következő áll:

„...Az Úr 1992-ik évében, október hó 25-én, vasárnap, II. János Pál pápaságának idejében, amikor a Bácskai Egyházmegye püspöke Msgr. Péntes János megyéspüspök, a Tiszai Főesperesi Kerület főesperese Msgr. Léhner István, zentai esperes ft. Nagy József, a Kis Szt. Teréz plébánia plébánosa, zentai plébánosok a Szt. István plébánián Msgr. Bartusz József, a Jézus Szt. Szíve plébánián ft. Bankó Nándor, a Szt. Antal plébánián ft. Mester Illés, a Szt. Ferenc plébánián ft. Bús András;

⁴⁰ Magyar Szó, 1992. november 2.

amikor a Szerb Pravoszláv Egyház vezetője Pál pátriárka, újvidéki pravoszláv püspök dr. Irinej Bulović, a zentai pravoszláv hitközség lelkésze Zlatko Nikolić;

Zenta község polgármestere Tóth Horti Gábor, az Egészségügyi Központ igazgatója dr. Milorad Ćurčić, a zentai kórház igazgatója dr. Komlós Sándor,

megalapítjuk a zentai kórház Szent Lászlóról és Szent Lukácsról elnevezett ökumenikus kápolnáját, és megszenteljük a kápolna alapjait.

Az országunkban végbemenő demokratizálódási folyamatok lehetővé tették hosszú évtizedek után újra a rendszeres betegellátást és szentmise bemutatását a betegek részére a kórházban. 1991 júniusától minden vasárnap délután három óraker szentmisét mutatunk be a kórház egyik folyosóján.

A kórház vezetőségének kezdeményezésére, a polgári hatóságok engedélyével, most megkezdődik ennek a kápolnának az építése. A tervrajzokat dr. Berecz Ferenc szobrászművész, Boros Gyevi Ottília és Boros Gyevi Vendel építészmérnökök készítették. A telket a kórház adományozta. Az eddigi munkákat a zentai, felsőhegyi és tóthfalusi hívek összefogásával végeztük. Az építkezést a továbbiakban is a hívek adományaiból és önkéntes munkával folytatjuk.

Az 1834-ben Zentán alakult kórházban az 1940-es évek közepéig volt egy Szent Lászlónak szentelt szobakápolna. Abban az időben a kórház is ezt a nevet viselte. Tisztelve a hagyományt, a most épülő kápolnát Szent Lászlónak szenteljük. Mivel a kápolna ökumenikus jellegű, Szt. László mellett a kápolna védszentjének választjuk Szt. Lukács evangelistát, aki orvos volt. Az Úr Isten áldását kérjük épülő kápolnánkra, hogy a betegek itt lelki vigaszt, megnyugvást találjanak és testi-lelki felgyógyulást. Legyen ez a szent hely az itt élő népek békés együttélése megvalósulásának jele.”⁴¹

Az alapkő lehelyezését, és megszentelését követően, immáron minden feltétel adva volt az építkezés beindításához. Történt ugyanis, hogy Ft. Bartusz József,⁴² a zentai Szent István plébánia plébánosa jelentős pénzüsszeggel, nagylelkű adománnyal – 30 000 DEM – járult hozzá az építkezés folytatásához.

Ez mellett a magánszemélyek adományai, és környékbeli plébániákon folyó gyűjtés is meglehetősen eredményes volt, habár ekkor már – 1992 őszét írtunk – megindult fizetőeszközünk jelentékeny értékvesztése.

A betegek lelki gondozásáról, és a kápolna építéséről 1992. november elején dr. Komlós kórházigazgató nyilatkozott:

⁴¹ *Magyar Szó [Tiszavidék]*, 1992. október 30.

⁴² Ft. Bartusz József (Óbecse, 1915. január 29. – Zenta, 1995) 1964 és 1995 között a zentai Szt. István plébánia plébánosa.

„...A zentai Szent László kórház 1834-ben épült fel, többször költözött, mígnem a mostani helyére került. Negyvenhat évvel ezelőtt szobakápolnája volt, oltárral, padokkal. Negyvenhat év után a jövő nyárra elkészül az ökumenikus kápolna, amelyet az adai Obnova épít majd, egyelőre pedig a hívek önkéntes munkájával és adományából készül. Nemrégiben volt az alapköszentelés. A kápolna Szent László és Szent Lukács nevét viseli, szerb neve Sveti Luka lesz. Szent Lukács orvos is volt egyben. [...]

A hívek adományából épül a 19 × 13,5 méter alapterületű kápolna, ahova görögögyon a fekvőbetegek is betolhatók. Másfél évvel ezelőtt bevezettük a vasárnapi istentiszteletet, pénteken délután pedig a papok beteglátogatást tesznek. A római katolikus papok élnek a lehetőséggel, végigjárják a pácienseket, s óhajukra meggyóntatják őket, a pravoszláv papok a felkérés ellenére nem. Nem vagyok vallásos, de tudom: addig nagy legény az ember, ameddig lovon van, ám amikor ledobja hátáról a ló, akkor kell neki segítség, a támasz, a megnyugtatás, a biztatás, hogy kiutat lásson kilátástalan helyzetéből, a betegségéből.

Molnár Gizella, a sebészeti osztály nővére készíti elő vasárnap délután az oltárt a háromórai istentiszteletre. A misét alkalmanként más-más templom papja tartja. A betegekkel, a látogatókkal együtt 30-40-en imádkoznak a felgyógyulásukért, az orvosokért.”⁴³

Az alapkövetétel másnapján már folytatódtak is a munkálatok, és az építési napló tanúsága szerint 1992 során még a következőket sikerült elvégezni:

„1992. október 26–27.

Betonlábazat bezsaluzása a megfelelő magasságig. A munkában a zentai, felsőhegyi és tóthfalusi hívek – összesen 26 fő – vettek részt.

1992. október 28.

Betonlábazat betonozása. A munkaakcióban a zentai és felsőhegyi hívek – összesen 14 fő – vettek részt.

1992. október 31.

A betonlábazat kiszaluzása. A munkaakcióban a zentai hívek – összesen 8 fő – vettek részt.

1992. november 2–3.

Zsaludeszák tisztítása, szortírozása. Az építőhely előkészítése a további munkákhoz.

⁴³ Magyar Szó, 1992. november 1.

1992. november 6.

Téglahordás. Mészoltó-gödör kiásása kotrógéppel. Oltott mész szállítása a cukorgyárból. (Részt vett összesen 28 fő.)

Megjegyzés: a pravoszláv egyházközösség vezetőjével történt megbeszélés és meg egyezés szerint az ikonosztáz-falon csak egy nyílás készül, a királyi ajtó helyére, és az oldalajtó az épület baloldali homlokzatára kerül.

1992. november 9–14.

Falazás: oldalfalak, közfalak. Mészoltás. A falazási munkálatokban a zentai Október 8. munkaszervezet két kőművese, és a zentai, oromi, tóthfalusi és felsőhegyi hívek – összesen 22 fő – vettek részt. Csőállás-szerelés az oldalfalakhoz.

1992. november 16.

A 38 cm-es falak falazása. Homokhordás a hídfőtől. Oltott-mész hozás a Cukorgyárból. Rámakészítés a kerek ablakokhoz (zsaluráma). A munkaakción a zentai kőművesek, felsőhegyi kiegészítő-munkások és a helybeli traktorosok – összesen 26 fő – vettek részt. A homokot a Potisje rakodója rakta fel.

1992. november 17.

Mészoltás. Falazás. A templomtér talajának egyengetése. Boltíves ajtó zsaluzatának készítése. (Részt vett összesen 39 fő.)

1992. november 18.

Falazás. Mészoltás. (Részt vett összesen 22 fő.)⁴⁴

Ezen a napon – november 18-án – külön megtiszteltetés érte az építőket, hiszen az építkezésen dolgozókat meglátogatta Pénzes János püspökatyja, és megszemlélte a munkálatokat.

Az építési napló további, 1992-re vonatkozó bejegyzései:

„1992. november 19–20.

Falazás. Boltív-zsaluzatának készítése. (Részt vett összesen 12 fő.)

1992. november 21.

Falazás. A belső tér kitakarítása. Homok egy helyre hordása. (Részt vett összesen 22 fő.)

⁴⁴ Plébániahivatal III., Zenta. Kórházi kápolna építési iratai. Építési napló.

1992. november 23.

A falazás befejezése a koszorúig. A szentély boltívének zsaluzása. Mész betakarása homokkal. (Részvett összesen 24 fő.)

1992. november 24.

Oszlopok, alsó koszorúk vasalása. Oszlopok zsaluzása. Falak szintezése. Építőhely takarítása. (Részvett összesen 21 fő.)

1992. november 25.

Födém szerkezet zsaluzása. Födém elemek berakása. Oszlopok zsaluzása. (Részvett összesen 12 fő.)

1992. november 26–27.

Oszlopok, koszorúk zsaluzása. A tetőszerkezet faanyagának rendszerezése. (Részvett összesen 13 fő.)

1992. november 30.

Mennyezet-elemek felrakása, aládúcolás. Az ács által elkészített zsaluzás javítása.

A nagy oszlopok zsaluzása.

Megjegyzés: az ács által elkészített és felállított zsalun sok javítás van, a betonozásra alkalmatlan.

1992. december 1.

Koszorúk zsaluzása. Sarokoszlop zsaluzása.

1992. december 2.

Oszlopok, koszorúk, födémlemezek betonozása. (Részvett összesen 8 fő.)

1992. december 4–5.

Falazás: tűzfal, magasítás. A hátsó falakon a záró-koszorú zsaluzása.

1992. december 7.

Oszlopok, koszorúk zsaluzatának lebontása. Falazás az elülső részen. (Részvett összesen 14 fő.)

1992. december 11.

A magasítás falazásának befejezése. (Részvett összesen 11 fő.)

1992. december 12.

Zsalutáblák rendszerezése, tisztítása, előkészítésük a további zsaluzáshoz. Betonozott részek hibáinak bejavítása.

1992. december 14–15.

Felső koszorú bezsaluzása. Oszlopok zsaluzása. Koszorú és az oszlopok zsaluzása.

Megjegyzés: a zsaluzat betonozásra alkalmas, vasalás átnézve és hibamentes a munka. A betonozás elvégezhető fagyállóval.

1992. december 16.

Koszorú és oszlopok betonozása. Tetőfogó ankerok beépítése. A mai munkában részt vettek a tóthfalusi, oromi, völgyesi, oromparti, kevi hívek. (Részt vett összesen 80 fő.)

1992. december 21.

Zsaluszerkezet lebontása. Zsalulapok rendszerezése. Az építőhely takarítása.”⁴⁵

Az építési naplóból kitűnik, hogy az építkezés a hívek által vállalt társadalmi munkával folytatódott. Az is egyértelmű, hogy a kápolnaépítés megmozgatta az egész körzet jó szándékú, tenni vágyó embereit. Az építkezésbe bekapcsolódtak a zentai, a felsőhegyi, a tóthfalusi, az oromi, a kevi és a völgyesi hívek is. A tömeges részvétel különösen a nagy emberi erőt igénylő munkálatok során – zsaluzás, betonozás – volt jellemző, ami lehetővé tette a munka hatékony és gyors lebonyolítását. Nagy segítséget jelentett, hogy egyes munkaszervezetek ingyen és bérmentve segítettek egyes munkafázisok lebonyolítását gépekkel és szakemberekkel.

A munkálatokat az 1992-es évre december 21-én zárták le. 1992-ben az építkezésen összesen 78 munkanapot dolgoztak, és az épület építésében eljutottak a tetőszerkezetig.⁴⁶

Az 1992. évi karácsonyi ünnepek beköszöntésével tehát pihenőre térhettek az építők, de az ünnepeket követően azonnal munkához láttak.

1993 januárjának folyamán megtörtént a tetőszerkezet anyagszükségletének pontos kiszámítása, pontos méretezése és a szereléshez szükséges rajzok elkészítése. Mindez a tervezők 21 munkanapját vette igénybe.

A munkálatok az építőhelyen az időjárás megenyhülésével, március 1-jén indultak meg: a templomtér talaját homokkal töltötték fel, valamint előkészítették az állványzatot állításra.

Március során még beszerezték a tetőszerkezet faanyagát, és ezt méretre vágták.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Uo.

Március végén egy váratlan esemény ideiglenesen leállította az építkezést: 1993. március 30-án dr. Berecz Ferenc az építőhelyen súlyos infarktust szenvedett. Míg a munkások az épületen dolgoztak, a kórház orvosai az építésvezető életéért küzdöttek – sikeresen!

Április 1-je és 3-a között még felállították a tetőszerkezet építéséhez szükséges állványzatot, majd dr. Berecz betegsége miatt egy hónapos kényszerszünetet tartottak.

Az építkezés 1993-as fejleményeiről ft. Nagy József áprilisban levélben tájékoztatta az Egyházmegyei Hatóságot:

„...Tájékoztatom a t. Címet, hogy a zentai kórházban épülő kápolna falai állnak. Még egy kevés betonozás van a végfalakon, és ugyanott félnapi munkára való falazás. Teljes egészében megvan a faanyag a tetőhöz. Ígéretet kaptunk 2500 cserép ajándékozására a kanizsai téglagyártól. Ugyanennyit még meg kell vennünk. Talán kifutja a pénzünk. Kell azonban hőszigetelőt vennünk a mennyezethez, és ugyanúgy vízszigetelést a tető alá. A mennyezet ugyanis egyben van a tetőszerkezettel, úgy hogy belülről a lambéria látszik. A lambéria megvan. Kapunk 50 m² csempét a padló burkolásához, a többit meg kell vennünk. A padlón még nagy betonozást is kell eszközölni, és hátra van még a villany, a víz és a központi fűtés szerelése – ezekkel a munkákkal kapcsolatban is vannak felajánlások úgy anyagban, mint munkában, de ez nem fedi a költségeket, csak részben. Nagyobb kiadás lesz még a bepucoláshoz szükséges anyag. A munkát vállalják a zentai és környékbeli, többnyire nyugalmazott, kőművesek díjmentesen. Komoly költség lesznek az ajtók, és az ablakok. A belső berendezésről meg még csak álmodunk, de már bizonyos ideális rajzok, elképzelések vannak.

Annak ellenére, hogy folyamatos a gyűjtés, és a társadalmi munka felülmúlja a legoptimistább elképzeléseket is, további külföldi segélyekre is számítunk. Reméljük, hogy most is kapunk valamit, és hogy a második félévi külföldi segélybe is belefoglal minket az Egyházmegye.

Mivel a kápolnának lesz egy kis harangláb-tornya, jó volna egy kis harangocskát is beszerezni. Arra gondoltunk, nem lehetne-e az Egyházmegyei Hatóság közreműködésével, valahonnan a már nem használatos templomokból, vagy ha valahol van elfekvő ekkora harang, ajándékba kapni egyet. Mindössze 100, esetleg 150 kilós harang jöhet számításba, ekkorára van tervezve a harangláb teherbírása. Kérjük az ügyben az Egyházmegyei Hatóság közbenjárását, közvetítését.

Jó volna, alkalom adtán érdeklődni az illetékes pravoszláv egyházi szerveknél a felszentelés körülményeivel kapcsolatosan, mivel a kápolna mindkét felekezet közös használatára van előlátva. Ezt a dolgot is csak az Egyházmegyei Hatóság tudja illetékesen intézni.

Végül megjegyzem, hogy Berecz Ferenc esztergomi szobrászt és építész, a munkálatok fő irányítóját, éppen a kápolna-építési munkaakció közben súlyos szívinfarktus érte, és hajszálon múlt az élete. Most már gyógyulóban van. Őszintén remélem, hogy be tudjuk fejezni ezt a nagy munkát.⁴⁷

Sajnos az országban uralkodó kedvezőtlen politikai és gazdasági helyzet – amely abból eredt, hogy Szerbia belekeveredett az exjugoszláv térségben dúló háborús összetűzésekbe, ami miatt a nemzetközi közösség gazdasági szankciókkal sújtotta – nem kedvezett a kápolna építésének sem. A vágázó hiperinfláció a dinár rohamos elértéktelenedéséhez vezetett, ami a lakosság elszegényedését okozta. Ennek következtében a hívek építkezésre szánt adományainak értéke számottevően megcsappant. A munkálatok sikeres befejezését csak a külföldről érkező segélyek teheték lehetővé.

A takarékoskodás jegyében az építők eltekintettek attól, hogy a kápolnának új harangja legyen: beérték egy régi, használaton kívüli haranggal is. Hamarosan kiderült, hogy Magyarokanizsán létezik egy minden feltételnek megfelelő, elfekvőben lévő harangocska. Ennek megszerzéséhez 1993. augusztus 11-én kérelemmel fordultak az Egyházmegyei Hatósághoz:

„...Kérem a t. Címet, hogy járjon közbe, hogy elkapjuk Kanizsa I-ből a valamikori kistemető kisebb méretű harangját, ami tudomásunk szerint ott van letéve a plébánia udvarában, a zentai kórházban épülő kápolna használatára.

Már egy alkalommal írásban kértünk egy 80-100 kilós harangot az Egyházmegyétől, és egy alkalommal beszélünk telefonon erről a most is szóban forgó – Kanizsán heverő – harangról. Akkor ígéretet kaptunk az ordinárius úrtól, hogy közben fog járni az ügyben.

Semmilyen választ nem kaptunk ezidáig. Nem tudjuk, hogy csak még nem intézkedtek, vagy pedig nincs is lehetőség akár ennek a kanizsai harangnak a megszerzésére, akár valamilyen másutt heverő kisebb harang átadására.

Az ügy olyan szempontból sürget, hogy viszonylag rövid időn belül elkészül a harangláb és jó volna, ha akkor már itt lenne a harang, mert a méreteihez és a felfüggesztési módjához lehetne idomítani a haranglábát, és nem kellene utólag betont faragni, vagy fúrni.

Kérnénk mielőbbi választ a kérdésünkre, akár pozitív, akár negatív a válasz, mert negatív válasz esetén más megoldást kell találnunk.⁴⁸

A kérés meghallgatásra talált, és augusztus 17-én ft. Lajkó József és ft. Nagy József átadási-átvételi szerződést írták alá:

⁴⁷ Uo. 41/1993.

⁴⁸ Uo. 141/1993.

„...Ezt a szerződést egy kisebb méretű harang kölcsönadásának ügyében kötjük egyrészt a Szent Örangyalokról elnevezett római katolikus egyházközösség (Kanizsa I.), másrészt a zentai kórház területén épülő kápolna között.

A kanizsai egyházközösséget ft. Lajkó József, a kórházkápolnát ft. Nagy József képviseli.

A szerződő felek megegyeznek abban, hogy a kanizsai egyházközösség átadja kölcsönbe a birtokába lévő, de használaton kívül álló kisebb méretű harangot az összes tartozékaival együtt meghatározatlan időre a zentai kórház területén épülő kápolna részére.

A zentai kórházkápolna vezetősége Nagy József képviselőjében átveszi a harangot, ígéri, hogy rendeltetésszerűen fogja használni és megőrzi. A kápolna vezetősége kötelezi magát, hogy amint öntenek, vagy más úton szereznek másik harangot, ezt visszajuttatják a kanizsai plébániának.

Az el- és visszazállítás költségeit teljes egészében a kórházkápolna vezetősége vállalja magára.

A szerződő felek megegyeznek abban, hogy peres ügy esetén, ami ebből a szerződésből indulna, kizárólag a szabadkai Egyházmegyei Bíróság az illetékes.

Ez a szerződés az Egyházmegyei Hatóság jóváhagyásával lép életbe.”⁴⁹

A munkálatok egy hónapos kihagyás után, május 3-án folytatódtak: a zentai Kis Szent Teréz plébánia udvarán felállított „műhelyben” leszabták a tetőszerkezet elemeit és kidolgozták az összeillesztéseket.

Május 17-e és 29-e között a tetőszerkezetet összeállították az építőhelyen. Az építési napló tanúsága szerint az építők a kedvező időjárást kihasználva, megfejtett ütemben napi 10 órát dolgoztak.

Június 1-je és 9-e között folytatódott a tetőszerkezet állítása és a lécezés. Ezekben a munkákban összesen 18 fő vett részt, közöttük a zentai Történelmi Levéltár munkatársai is.

A tetőszerkezet felállítását a cserepezés követte, ami szintén nagyszámú segítőt – összesen 42 főt – mozgatót meg. Ezzel az épület 1993 júniusának végére tető alá került.

Ezt követően ismét egy hónapos szünet következett. Az építkezés 1993. augusztus közepén folytatódott a tetőszerkezet faanyagának impregnálásával. A hónap végén beszerelték a villanyvezetékeket.

Az 1993-as év szeptember–novemberi időszakában még a következő munkálatokat végezték el:

⁴⁹ Uo.

„1993. szeptember 1–4.

A falmagasítás berakása a tetőszerkezet és a hordozófal között. Az állványzat átalakítása a belső munkálatokhoz.

1993. szeptember 6–15.

A belső falak vakolása, simítása javított malterrel. A homlokzati világítóablakok körüli koszorú zsaluzása. Az oszlopok és a koszorúk vasalása. (Rész vett összesen 14 fő.)

1993. szeptember 16.

A homlokzati világítóablak körüli oszlopok és koszorúk betonozása. A belső tér malterozása. (Rész vett összesen 10 fő.)

1993. szeptember 17–25.

A harangláb zsaluzatának készítése. A belső falak malterozása. Előkészületek a lambériázáshoz. (Rész vett összesen 10 fő.)

1993. szeptember 27–30.

Mennyezetlambériázás nyárfa lambériával. Harangláb zsaluzása, zsalutáblák elkészítése. Nyílászárók megrendelése pontos méret szerint. (Rész vett összesen 10 fő.)

1993. október 1–2.

Mennyezetlambériázás. Harangláb zsaluzása. Mennyezet hő- és vízszigetelése üveggypattal és bőrpapírral.

1993. október 4–5.

Lambériázás. Harangláb betonozása. (Rész vett összesen 18 fő.)

1993. október 6–9.

Mennyezetlambériázás befejezése. Harangláb zsaluzatának lebontása. Mennyezet hőszigetelése. Gerendakiképzés a mennyezetten. Fal menti lambéria szegése. (Rész vett összesen 12 fő.)

1993. október 11–16.

Lambériafestés színtelen lakkal. Lambéria impregnálása. Hőszigetelés üveggypattal. Közfalrakás a sekrestyénél. (Rész vett összesen 10 fő.)

1993. október 18–23.

Közfal malterozása. Kopiliráma festése a homlokzatra. Harangláb malterozása. Előkészület a homlokzati világítóablakok üvegezéséhez. Ereszlambériázás a

homlokzati részen, a világítóablak felett. Emésztőgödör kiásása. Emésztőgödör kifalazása. (Részt vett összesen 12 fő.)

1993. október 25–30.

Csőállványzat bontása és felépítése a homlokzati falakra kívül. Elülső tűzfal falazása. Radiátorok rendszerezése és kipróbálása. Fűtés csövek beszerzése. Emésztőgödör tetejének zsuzálása. Kanalizáció lefektetése. Elülső kistető szabása.

1993. november 3–6.

Tűzfal malterozása. Elülső világítóablak üvegezése kopilitüveggel. Nagytető szegése lemezzel. Tetőszegés deszkával. Árokásás vízvezetéknek, fűtésnek és villanynak.

1993. november 8–13.

Oldalablakok üvegezése. Kistető építése, cserepezése. Kistető hő- és vízszigetelése. Eresz szegése lambériával. Vízvezeték csatlakoztatásának megoldása az aknában.⁵⁰

November derekán ismét pénzhiány jelentkezett, ezért Ft. Nagy József 1993. november 10-ei levelében ismét kénytelen volt előlegkéréssel fordulni az Egyházmegyei Hatósághoz:

„...Tisztelettel kérem a t. Címet, hogy előlegezzen a kórházkápolna javára Zentán 5000 DEM-et, hogy be tudjuk fejezni az épületet. Tavaszra, ha megjön a Caritas-segély, akkor levonnák belőle ezt az előleget.

A kápolna befejezése sürgős ügy lenne, hogy esetleges változások nehogy leállítsák az építést. Már a külső tatarozásnál tartunk, és valószínűleg a jövő héten a belső betonozás után pedig a lapozás következik. A kért összeg talán elegendő lenne a vállalatok felajánlásával a mővában dolgozók munkájával az épület befejezéséhez.”⁵¹

Hogy az esperes úr pontosan milyen „esetleges változásokra” gondolt, csak találgatni tudjuk, de minden bizonnyal azokat az áldatlan állapotokra, amelyek akkoriban állandó feszültséget és bizonytalanságot okoztak társadalmunkban.

A csempézésre már nem került sor, de a munkálatok befejezéséig ebben az évben még elvégezték a következőket:

⁵⁰ Uo. Építési napló.

⁵¹ Uo.

„1993. november 15–20.

Ereszszegés. Kistető ereszszegése. Építőhely takarítása. Kerek ablakok rajzának pontos elkészítése és megrendelése.

Megjegyzés: a mai nappal az igen kellemetlen idő miatt a reggeli kezdést 9.00-ra tettük.

1993. november 22–27.

Mészhordás a gödörből az építőhelyen elkészített homokágyba. Tetőszegés befejezése a főépületen. Oldalfal vakolása. Kistető ereszszegése. Vívezeték-szerelés az épületben.

Megjegyzés: az erős éjszakai lehűlés, és a hidegre fordult idő miatt 1993. november 27-én a munkálatokat megszakítottuk.

1993. december 18–20.

Kistető szegésének befejezése. Mész betakargatása.”⁵²

A karácsonyi ünnepek közeledtével és a zord időjárás hatására az építkezésben 1993. december 20-ától ideiglenes, téli szünet állt be. Az építési napló tanúsága szerint az 1993-as évben az építők összesen 176 munkanapot töltöttek az építőhelyen, és a kedvezőtlen anyagi helyzet ellenére is teljesítették az elvárásokat, az építkezés jó ütemben haladt. Joggal bízhattak abban, hogy a következő évben befejezhetik a kápolnát.

A pihenő dr. Bereczék számára nem tartott sokáig. Az ünnepek elmúltával – január és február folyamán – elkészítették a liturgikus tér és a berendezések terveit, rajzait és méretezéseit: ez 50 munkanapot vett igénybe.

Az építőhelyen a munka 1994 márciusában indult, ekkor került sor a következő munkálatokra: a központifűtés-szerelésre és annak hideg vizes próbájára, a távvezeték lefektetésére, a vízvezeték lefektetésére az épülettől az aknáig, a villanyvezeték árokba fektetésére. Mindehhez szükség volt útfelbontásra is, majd az árok betemetése, az út visszaigazítása és tereprendezés következett. A felsorolt munkálatokban összesen 15 fő vett részt.

1994 áprilisa és júniusa között a következő munkálatokat végezték el:

„1994. április 5–9.

Kistető tűzfalainak felfalazása. Belső vakolás javítása, befejezése. Dudacserepek, malterral való szegése. Belső padlózat döngölése.

⁵² Uo. Építési napló.

1994. április 11–16.

Homlokzat vakolása. Padlószintezés. Az oltár kirajzolása eredeti nagyságban, és a fa felszabása.

1994. április 18–23.

Külső falak vakolása. Villanyvezetékek ellenőrzése, hiányzó dobozok beépítése.

1994. április 25–29.

Külső falak vakolása. Kerek ablakok zsaluzatának készítése. A belső tér kitakarítása.

1994. május 3–4.

Kerek ablakok beépítése. A templomtér talajának töltése, szintezése, előkészítése a betonozáshoz. Gurulóállás építése. A templomtér belső meszelése. Irodaajtó beépítése. (Részt vett összesen 11 fő.)

1994. május 5.

Út menti szegőkövek betonba rakása. Cserép és öreg téglá eltakarítása az épülettől. Központi fűtés összekötése a kazánházhoz vezető vezetékkel. Nagyterem meszelése. Gurulóállás elbontása. Padlózat betonozása. (Részt vett összesen 56 fő.)

1994. május 6–7.

Kerek ablakok beállítása. vécéközfal rakása, vakolása. Asztalosáru rendszerezése, asztaloshoz szállítása.

1994. május 10–14.

A lábázat betonjának letisztítása, szigetelő körbevágása, homlokzati malter kiegyenesítése. A központi fűtés kanálisában a csövek szigetelése, az árok betemetése, a kazánház falának befalazása. A belső helyiségek fehérre meszelése. Ablakok tisztítása.

1994. május 16–21.

Bejárati ajtók beépítése. Lábázat vakolása. Villanyburák szerelése. A belépőben lévő radiátor megrövidítése.

1994. május 24–27.

Apró kőművesmunkák bejavítása. Oldalablak festése. Radiátorok rozsdamentesítése, festése. Belső ajtók gittelése, alapozása. Homokhordás.

1994. május 30–31.

Radiátorfestés, radiátorcsövek alapozása. Ablakfestés. Sekrestyék lapozása.

1994. június 1.
Lengőajtó felszerelése. Szentély lapozása.

1994. június 2–4.
Padlócsempézés a templomtérben. Ajtó- és ablakmázolás.

1994. június 6–11.
Padlócsempézés a templomtérben. Ajtók, ablakok üvegezése. A lengőajtó javítása. Oltárkészítés.

1994. június 13–18.
Külső falak festése. Padlócsempézés. A véccéhelyiségben a falak csempézése. Fugázás fehér cementtel. Ablakkeretek festése. Állvány bontása. Szegőlapok ragasztása. Belső részek takarítása. Kereszt rögzítése a betonba.

1994. június 20.
Takarítás. Tereprendezés, bejárati feljáró feltöltése. Vörösréz lemez rögzítése a harangláb tetejére. Állványzat bontása a haranglábtól.

1994. június 28–30.
Takarítás az épületben. Szegőlapok fugázása.”⁵³

Ezzel a kápolna épülete – mint műszakilag átvehető objektum – elkészült. Hiányoztak még az épületgépészeti belső munkálatok, valamint a berendezés.

A július–szeptemberi időszakban sort kerítettek az apróbb belső szerelésekre és javításokra, a lépcsők és a járda betonozására. Legutoljára maradt a takarítás. Szeptember közepére az épület teljesen készen állt a műszaki átvételre, ami a hivatalos községi szervek részéről 1994. szeptember 23-án zajlott le.

1994-ben az építők 167 munkanapot dolgoztak az építkezésen, 1992 és 1994 között – az építkezés teljes időtartama alatt – pedig összesen 421 napot.

Ezt követően minden készen állt a kápolna felszentelésre. A felszentelést 1994. október 2-án ünnepélyes keretek között dr. Pénzes János szabadkai megyéspüspök, és dr. Irinej Bulović⁵⁴ újvidéki pravoszláv püspök, valamint több száz hívő és érdeklődő részvételével tartották meg:

„Vasárnap, október 2-án délután a fenti idézettel ellátott emléklapot kapta az a több száz zentai és környékbeli polgár, akik részt vettek a kórház udvarában épült

⁵³ Uo. Építési napló.

⁵⁴ Bulović, Mirko dr. (Őrszállás, 1947. február 11.) teológiai tanulmányait 1965 és 1969 között Belgrádban folytatta, miközben szerzetes lett és felvette az Irinej nevét. 1990-től bácskai pravoszláv püspök.

kápolna szentelésén. Az ökumenikus szentmisét a bácskai egyházmegye püspöke, Msgr. Péntes János megyéspüspök és az újvidéki pravoszláv püspök, dr. Irinej Bulović vezette. Mind a két egyházi vezető kifejtette, hogy a létesítmény az itt élő nemzetek egymás közötti megbecsülése és a tolerancia jegyében épült, és továbbra is ezt a célt kell szolgálnia.

A szertartás után a zentai színházteremben kétnyelvű, kétfelekezetű művelődési-vallási műsort mutattak be. Ennek keretében dr. Komlós Sándor, a zentai kórház igazgatója köszöntötte a résztvevőket, és beszámolt a kápolna építéséről, valamint annak rendeltetéséről.

A többi között elmondta, hogy a zentai kórházban 1945-ig volt egy kápolna oltárral, padokkal, s ebben rendszeresen istentiszteletet tartottak. Mint sok más hagyományt, ezt is betiltották. Több mint négy évtizednek kellett eltelnie ahhoz, hogy ismét bevezessék az istentiszteletet azoknak a benn fekvő betegeknek, akik arra igényt tartanak. 1991 közepétől a vasárnapi szentmisét eddig a kórház egyik folyosóján szervezték meg, s ezen nemcsak a kórház ápoltnjai vettek részt, illetve vesznek részt, hanem a környék idősebb polgárai is. A kórház vezetősége tehát jól döntött, amikor felelevenítette a több mint egy évszázados hagyományt. Belátták azonban azt is, hogy ehhez meg kell teremteni a megfelelő körülményeket: a kórház és egyben az egészségügyi központ, valamint a város vezetősége is elfogadta azt a javaslatot, melynek értelmében a kórház udvarában kápolnát építenek. Miután az illetékes minisztériumtól megkapták az engedélyt, 1992. október 25-én lehelyezték a kápolna alapkövét.

– A kórház vezetőségét és személy szerint engem is, az elmúlt két évben több ízben azzal vádolták, hogy intézményünkben azért nincs elegendő pénz gyógyszerre és egyéb kellékekre, mert az anyagiakat a kápolna építésére fordítjuk. Kijelentem, hogy a zentai kórház pénzéből egy dinárt sem fordítottunk a kápolna építésére. A beruházáshoz szükséges pénzt hazai és külföldi önkéntes adományokból teremtettük elő: volt olyan személy is, aki például 2500 márkával segítette a kivitelezést, és volt olyan nap, amikor 90 ember sereglett össze a kórház udvarában, hogy önkéntes munkával serkentse az építkezést. Ha ez a példás összefogás elmarad, a kápolna sohasem épült volna fel. S azt, hogy az egészségügyi intézmények anyagi helyzete miatt rendezetlen, azoktól kell megkérdezni, akik a finanszírozással vannak megbízva – mondta dr. Komlós Sándor.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy a kápolna ökumenikus jellegű. Oltárát úgy állították fel, hogy megfelel mind a római katolikus, mind a pravoszláv vallási szertartásoknak. Emellett minden más haladó eszmét és emberbaráti kapcsolatot ápoló egyházi felekezet tagjainak is a rendelkezésükre áll a nap mind a 24 órájában.

A kápolna alapterülete 19 × 13,5 méter, s mintegy 130 személy befogadására alkalmas. A létesítmény Boros Gyevi Ottília és Boros Gyevi Vendel építésmérnökök tervei alapján épült. A tervrajz dr. Berecz Ferenc szobrászművész közreműködésével készült, aki magára vállalta a belső elrendezést is. A kápolna belső

területét úgy alakították ki, hogy a fekvő- és a tolokocsiban ülő betegeknek is lehetővé válik a részvétel.

Megvalósult tehát az alapító oklevélben rögzített cél: »...Tisztelve a hagyományt, a most épülő kápolnát Szent Lászlónak szenteljük. Mivel a kápolna ökumenikus jellegű, Szt. László mellett a kápolna védszentjének választjuk Lukács evangélistát, aki orvos volt. Az Úristen áldását kérjük épülő kápolnánkra, hogy a betegek itt lelki vigaszt, megnyugvást találjanak és testi-lelki felgyógyulást. Legyen ez a szent hely az itt élő népek békés együttélése megvalósulásának jele.«⁵⁵

Az egyházi ceremóniát követően a zentai Művelődési Ház színháztermében ünnepi műsort tartottak. A műsorban felléptek a zentai és az adai zeneiskola növendékei, Domány Zoltán versmondó, a zentai Miroslav Antić kamaraszínház társulata, az adai Musica Humana kamarakórus, a zentai és a felsőhegyi citerazenekarok.

A műsor végén ünnepélyes keretek között elismeréseket adtak át:

„...Nagy József zentai esperes és dr. Komlós Sándor, a kórház igazgatója átadta az emléklakettokat, illetve köszönőlevelet azoknak, akik hozzájárultak anyagiakkal és egyebekkel a kápolna építéséhez.

Emléklakettet adtak át a bácskai egyházmegye püspökének, Msgr. Péntes János megyés püspöknek, az újvidéki pravoszláv egyház püspökének, dr. Irinej Bulovićnak, továbbá dr. Berecz Ferenc szobrászművésznek és Boros Gyevi Ottília építészmérnöknek.

Köszönőlevelet kapott a zentai Akác és Csábi fatelep, a zentai Derby, a dohánygyár, az Elgas, az Elektrovojvodina zentai részlege, a Fermin, az adai Halász József birtok, a zentai Jedinstvo, a Termoelektrana és a cukorgyár, valamint a kanizsai Keramika, az adai Obnova, az adai Mucsi bádogos, a zentai kommunális vállalat és a Panonija, valamint a TAMP, továbbá a zentai polgármesteri hivatal, a kanizsai és a zentai Potisje, az adai Prostor tervezőhivatal, a zentai Rubin és Kerametal, a Tisza bútorgyár, a zentai Történelmi Levéltár, a Thurzó Lajos Közművelődési Központ, a zentai Usluga, a Vajdasági Bank zentai főkirendeltsége, a Žitopromet, a zentai dr. Gerő István Egészségügyi Központ és a zentai önkormányzat lakásügyi-kommunális titkársága. S végül, de nem utolsósorban mindazok a magánszemélyek, akik valamilyen úton-módon részt vettek ebben a szép vállalkozásban. Az egyéneknek átadott köszönőleveleken a nevet külön nem tüntették fel.»⁵⁶

⁵⁵ Magyar Szó, 1994. október 4.

⁵⁶ Uo.

Gyorsan híre ment, hogy az új, felszentelt kápolnából még hiányoznak a padok. A hír hallatára október 5-ei keltezéssel, ft. Rasztovác Pál⁵⁷ hamburgi lelkész levelet intézett ft. Nagy Józsefhez:

„...A *Magyar Szó*ban olvastam, hogy a zentai kórházkápolnában még nincsenek padok, holott nagy szükség van rá. Az anyagi keret elfogyott, ezért kéri a támogatást ennek beszerzésére. Ez a szükség indított arra, hogy jó híveim által, Gellér Éva és József, küldjek 1000 (ezer) DEM-et erre a célra.”⁵⁸

A kegyes adományt ft. Nagy József azonnal megköszönte:

„Kedves Pál testvér!

Szeretettel köszöntelek! Megkaptam a zentai kórházban épülő kápolna javára küldött 1000 DEM adományt. Köszönöm a magam, a kórház és a zentai hívek nevében. Nagy öröm számunkra, hogy ilyen távolságból is számon tartatok bennünket.

A kápolna építése befejeződött és fel is szenteltük szép, ökumenikus istentisztelet keretében. Október 2-án Msgr. Pénzes János és dr. Irinej Bulović együttesen szentelte fel a kápolnát. Mellékelve küldök egy köszönőlevelet és egy emlékképet is.

Az adományotokat a kápolna belső berendezésére fordítjuk, a padokra, még nincsenek egészen kifizetve, a sekrestye, a gyóntatószoba berendezésre és egyéb kellékek beszerzésére.”⁵⁹

A kápolna belterét és a stáció képeit Berecz Ferenc és Boros Gyevi Otília készítette. A keresztutat 1995 virágvasárnapján szentelték meg.

A kápolna ökumenikusságát jelképezi a faragott oltáron olvasható jelmondat is: *Ut omnes unum sint!*⁶⁰

Az oltár fölött a feltámadt, megdicsőült Krisztus faragott szobra helyezkedik el. A szentély jobb és bal oldalán a kápolna védőszentjeinek – Szent Lászlónak és Szent Lukácsnak – faragott domborművei, Theotokosz, a Pankrátor, Szent Kozma és Damján, valamint Szent Erzsébet domborművei láthatók.

A két ambót szentírási jelképek díszítik: a Törvény táblái mint ószövetségi és a szeretet mint újszövetségi jelkép.⁶¹

⁵⁷ Ft. Rasztovác Pál (Szabadka, 1947. február 12.) teológiai tanulmányait Zágrábban folytatatta, 1974-ben szentelték pappá.

⁵⁸ Plébániahivatal III., Zenta. Kórházi kápolna építési iratai.

⁵⁹ Uo.

⁶⁰ Hogy mindnyájan egyek legyenek! (Jn 17,21)

⁶¹ Gombos Szabó, 53.

A kápolna felszentelését követően – 1994 novemberében – a zentai kórház és az Egészségügyi Központ a kápolna használati jogát külön szerződésben ruházta át a zentai római katolikus és a pravoszláv egyházközösségre, és immáron elláthatja rendeltetését Isten dicsősége és az emberek szolgálatára.

1995-ben – a kápolna felszentelésének első évfordulóján – Msgr. Huzsvár László püspök misézett. Huzsvár püspök úr dicsérő szavakkal köszönte meg a lehetőséget:

„Kedves József atya,
köszönöm figyelmed irántam, nagyon szép élmény volt meglátnom a zentai kórházkápolnát. Isten áldja szívós munkádat és törekvésedet: sikerült létrehoznotok egy valóban a lelkieket szolgáló oázist. Ki tudja, hányan találnak Istenre ebben a nagyon kedves és kivitelezésében minden színvonalat megütő épületben.”⁶²

A kápolna működtetése a kórház vezetőségének, valamint a zentai és környékbeli papság áldozatos tevékenységének köszönhető. A kápolnában szolgálatot vállaló papok közül mindenképpen kiemelkedik Ft. Nagy József főesperes plébános – mindenki örökmozgó „Józi atyája” – áldásos tevékenysége, aki idejét és egészségét nem kímélve látta el a kórházban fekvő betegek lelki gondozását, és misézett a kápolnában.

A főesperes úr válláról némileg levette a terhet, hogy 2007-től a kórházi lelkészi feladatok zömét Ft. Rehák József⁶³ nyugalmazott lelkész vállalta magára.

A kápolna működésében a kezdetektől meghatározó szerepet töltött be Molnár Gizella⁶⁴ nyugalmazott egészségügyi nővér, a kápolna mindenese.

⁶² Plébániahivatal III., Zenta. Kórházi kápolna építési iratai.

⁶³ Ft. Rehák József (Ada, 1933. április 7.) teológiai tanulmányait 1954 és 1960 között Zágrábban folytatta, 1959-ben szentelték pappá. Különböző plébániákon végzett papi munkát, majd 2007. június 31-én nyugdíjba vonult. 2007. szeptember 23-tól vasárnaponként kórházi papi szolgálatot lát el.

⁶⁴ Molnár szül. Apró Gizella (Magyarkanizsa, 1945. február 20.), 1964 és 1997 között egészségügyi nővér a zentai kórházban.

